

มารู้จักกับ...

ยาสเตียรอยด์

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
Food and Drug Administration

สเตียรอยด์ เป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อร่างกายได้ในหลายระบบ เป็นสารที่ร่างกายสามารถสร้างขึ้นได้เองจากต่อมหมวกไต โดยมีชื่อว่า คอร์ติซอล (Cortisol) เป็นสารที่มีหน้าที่ในการควบคุมการใช้/สะสมพลังงานของร่างกาย (จากแป้ง, โปรตีนและไขมัน) และปรับสภาพร่างกายในการพจญกับภาวะเครียด

ด้วยคุณสมบัตินี้ จึงมีการนำมาผลิตเป็นยาที่มีโครงสร้างเหมือนสารสเตียรอยด์เพื่อหวังผลในฤทธิ์ดังกล่าว และนำมาใช้ทางการแพทย์อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นยาสำหรับการต่อต้านการอักเสบ (Anti-inflammatory) เช่น โรครูมาตอยด์ โรคหอบหืด โรคภูมิแพ้ ยาลดภูมิคุ้มกันในผู้ป่วยที่มีการปลูกถ่ายอวัยวะ และโรคแพ้ภูมิตนเอง เช่น เอส.แอล.อี, ไมแอสติเนีย เกรวิส เป็นต้น

ด้วยคุณสมบัติในการลดภาวะของการอักเสบได้อย่างรวดเร็ว จึงมีการลักลอบนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม โดยจัดเป็นยาชุดสำหรับแก้ปวดเมื่อยต่าง ๆ หรือนำไปปลอมปนกับยาสมุนไพรที่ไม่ได้รับอนุญาต ทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ในรูปของ ยาลูกกลอน ยาสมุนไพร เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจส่งผลข้างเคียงจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

อาการข้างเคียงจากการใช้ยาสเตียรอยด์ ที่พบได้บ่อย คือ การระคายเคืองต่อระบบทางเดินอาหาร ซึ่งพบได้บ่อย และในบางรายอาจรุนแรงถึงขั้นมีเลือดออกในทางเดินอาหาร เกิดภาวะโลหิตจางได้ สำหรับผลข้างเคียงในระยะยาวที่มักพบในผู้ป่วยที่ใช้ยาติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ได้แก่ การมีใบหน้ากลม (moon face) มีการสะสมไขมันบริเวณหลังและคอ (Buffalo hump) ผู้ป่วยจะมีลักษณะของการอ้วนบริเวณกลางลำตัว (Truncal obesity) ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการมีภาวะการสะสมไขมันบริเวณลำตัวและใบหน้าผิดปกติ และยังอาจพบการงอกขึ้นผิดปกติของขน (Hirsutism) บริเวณลำตัวมีรอยแตกของผิวหนัง (Red Striae) รวมถึงการซ้ำของผิวที่เกิดขึ้นได้ง่ายด้วย

อาการข้างเคียงอื่นที่พบ ได้แก่ ภาวะของการติดเชื้อได้ง่าย ภาวะระดับน้ำตาลในเลือดสูง (Hyperglycemia) ภาวะกระดูกพรุน (Osteoporosis) ภาวะของระดับโซเดียมในเลือดสูง (Hypernatremia) การมีประจำเดือนผิดปกติ (Amenorrhoea) และยานี้ยังส่งผลกระทบต่อไต โดยทำให้การกรองของไตผิดปกติ โดยตรวจพบเม็ดเลือดแดงในปัสสาวะ (Hematuria)

ยาสเตียรอยด์หากรับประทานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะส่งผลทำให้ร่างกายลดปริมาณการผลิตของสารคอร์ติซอล หรือสารสเตียรอยด์ตามธรรมชาติที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้เอง สารคอร์ติซอลนี้เป็นสารตามธรรมชาติที่ร่างกายผลิตขึ้นเพื่อให้ร่างกายสามารถต่อสู้กับความเครียดหรือภาวะกดดันต่าง ๆ และควบคุมสภาวะของร่างกายให้สามารถดำเนินไปได้อย่างปกติ ด้วยเหตุนี้ หากผู้ป่วยได้รับยาสเตียรอยด์ต่อเนื่องเป็นเวลานาน ๆ ร่างกายจะแทบไม่มีการสร้างสารคอร์ติซอลนี้ขึ้นเลย ซึ่งจะเป็ภาวะที่อันตรายมากหากผู้ป่วยนั้นหยุดยาสเตียรอยด์ในทันทีทันใด และเกิดภาวะช็อก ถึงขั้นเสียชีวิตได้ ดังนั้น ผู้ที่ได้รับยาสเตียรอยด์เป็นประจำจึงไม่ควรที่จะหยุดยาทันที ควรที่จะต้องได้รับการดูแลจากแพทย์ เพื่อป้องกันภาวะช็อก และแก้ไขอาการข้างเคียงที่เกิดขึ้น

ยาสเตียรอยด์ จัดเป็นยาที่มีประโยชน์อย่างมากทางการแพทย์ แต่ขณะเดียวกันก็มีโทษอย่างมากเช่นกันหากมีการใช้ที่ไม่จำเป็น พร่ำเพรื่อ และติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน อนึ่ง นอกจากรูปแบบของ **“ยาชุด”** ที่มักมียาสเตียรอยด์ปะปนอยู่ ผู้บริโภคก็ควรที่จะหลีกเลี่ยงการบริโภคยาลูกกลอน หรือยาสมุนไพรที่ไม่มีทะเบียน

สุขภาพสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ บริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ใช้น้ำที่จำเป็น จะเป็นแนวทางในการทำให้เรามีสุขภาพดี แข็งแรง และยังประหยัดเงินในกระเป๋าได้อีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
Food and Drug Administration

หาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
สายด่วน อย. 1556
www.fda.moph.go.th
www.oryor.com

กรกฎาคม 2552

